

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ КАЗАХСКИЙ
НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ
AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY

ФИЛОЛОГИЯ ФАКУЛЬТЕТИ
ФИЛОЛОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
PHILOLOGICAL FACULTY

**«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»
АТТЫ СТУДЕНТТЕР МЕН ЖАС ҒАЛЫМДАРДЫҢ
VII ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛДАРЫ
АЛМАТЫ, ҚАЗАҚСТАН, 6 СӘУІР 2022 ЖЫЛ**

**МАТЕРИАЛЫ
VII МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНОЙ КОНФЕРЕНЦИИ
СТУДЕНТОВ И МОЛОДЫХ УЧЕНЫХ
«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»
АЛМАТЫ, КАЗАХСТАН, 6 АПРЕЛЯ 2022 ГОДА**

**MATERIALS
VII INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
OF STUDENTS AND YOUNG SCIENTISTS
«FARABI ALEMI»
ALMATY, KAZAKHSTAN, APRIL 6, 2022**

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ
AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY

ФИЛОЛОГИЯ ФАКУЛЬТЕТИ
ФИЛОЛОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
PHILOLOGICAL FACULTY

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»
атты студенттер мен жас ғалымдардың
халықаралық ғылыми конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы, Қазақстан, 6 сәуір 2022 жыл

МАТЕРИАЛЫ
международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

Алматы, Казахстан, 6 апреля 2022 года

MATERIALS
International Scientific Conference
Of Students and Young Scientists
«FARABI ALEMI»

Almaty, Kazakhstan, April 6, 2022

Алматы
«Қазақ университеті»
2022

Бас редактор

филология ғылымдарының докторы, профессор Б. Жолдасбекова

Ғылыми редактор:

әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті Филология факультеті деканының
Ғылыми-инновациялық қызмет және халықаралық байланыстар жөніндегі орынбасары
Баянбаева Ж

Редакциялық алқа мүшелері:

Болатова Г.Ж., ф.ғ.д.; Кәрібозов Е.К., ф.ғ.к.; Даутова Г., PhD; Әміров Ә.Ж., ф.ғ.к., доцент;
Күркебаев К.Қ., ф.ғ.к., доцент; Иманқұлова С.М., ф.ғ.к., доцент; Рамазанова Ш.Ә., ф.ғ.к., доцент;
Хунанбай А., оқытушы; Ақжігітова А., оқытушы; Каспихан Б., оқытушы; Таусоғарова А.К.,
ф.ғ.к., доцент; Кондыбаева Р. PhD ; Таубаев Ж. PhD ; Әзизова А.О. ф.ғ.к.; Маукеева А.О.;
Шарипова Г.С.; Айтмұханбетова А.С.; Аймагамбетова М.М.; Қазыбек Г.Қ., ф.ғ.к., проф.;
Акимбекова Г.Ш., ф.ғ.к; Ғабдолла И.

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ» атты студенттер мен жас ғалымдардың халықаралық ғылыми конференциясының материалдары. Алматы, Қазақстан, 6-сәуір, 2022 жыл. – Алматы: Қазақ университеті, 2022. – 278 б.

ISBN 978-601-04-5306-7

Ғылыми басылымда студенттер мен жас ғалымдарға арналған халықаралық ғылыми конференция материалдары енгізілген.

Бұл жинақ ғылыми қызметкерлерге, оқытушыларға, студенттерге, магистранттар мен докторанттарға арналады.

синтаксических особенностей, которыми обладают вышеназванные языки, и которые способны создавать трудности для деятельности синхронного переводчика. Следует также отметить стилистические особенности подобного вида переговоров, а именно официально-деловой стиль речи и использование устойчивых фраз-клише.

Источники:

1. Гурин И. В. Проблема речевой компрессии в синхронном переводе. Подходы и методы исследования // Филологические науки. Вопросы теории и практики. - 2008. - №1(1): в 2-х ч. - Ч. I. С. 85–88.
2. Илюхин В. М. Стратегии в синхронном переводе (на материале англо-русской и русско-английской комбинаций перевода): дис. канд. филол. наук. - М., 2001. - 206 с.

ІЛІЯС ЖАНСҮГІРОВТІҢ «ҚҰЛАГЕР» ПОЭМАСЫНДАҒЫ «ҚҰЛАГЕР» ЗООНИМІН АУДАРУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Докторант Айтбаева К.Б.,
Тараков А.С. жетекшілігімен
әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті

e-mail: kzhapparova@mail.ru

Баяндамада І. Жансүгіровтің «Құлагер» поэмасының ономастикалық кеңістігіндегі этникалық өзіндік сананың тілдік және когнитивті бейнесін айқындаушы этномаркерлердің бірі «Құлагер» зоонимінің этимологиясы айқындалып, оны салыстырмалы талдау әдісімен орыс, ағылшын тілдеріне аударудың лингвоэтникалық ерекшеліктері талқыланады.

«Құлагер» поэмасының ақпараттық деңгейін көркемдік, эстетикалық, танымдық тұрғыдан қарастыру «Құлагер» атауының прецедентті ерекшелігін айқындайды. І.Жансүгіров поэмасы жарық көрмей тұрып қазақ еліне «Құлагер» тек Ақан серінің жүйрік аты – анималистік образ және ақынның оған арналған әні ретінде таныс болған. Қазіргі заманда «Құлагер» атауы Ілияс Жансүгіровтің дарабоз поэмасын да бірден меңзейді. Ілияс ақын поэманың басты тақырыбы Құлагер екенін баса айтқан [1, 13].

Сондай-ақ «Құлагер» зоонимінің жалпы есімдер санатында антономасия түрінде де қолданылады. Бұған Құлагер сөзінің үздік, алдыңғы, ерекше, дүлдүл, жүйрік, пырақ, арғымақ, саңлақ, сәйгүлік, тұлпар, серінің серігі, кара күштің құрбаны, зұлымдықтың құрбаны, зардап шегуші деген стилистикалық метафоралық мағыналарға ие болып, Жансүгіровтің жеке басына қатысты жыр құлагері, қазақ поэзиясының құлагері, құлагер ақын сияқты аллегориялық образдарының пайда болуы мысал. Көрсетілгендер Құлагер сөзінің концепттік ұғымға ие болғанын білдіріп, оның ассоциативті өрісін анықтайды.

Баяндамада «Құлагер» атауының этимологиясы зерттеліп, этникалық элемент – ұлттық колоративті лексика талқыланады. Құлагер (кер, құла, кер құла, баран) – жылқы түсінің атауы, оның Ілияс ақын жасаған лейтмотивті сипаты, ұлттық танымнан хабар беретін лексикалық атауы және әлем бейнесін пайымдаудағы эмоционалды бейнесі.

«Құлагер» зоонимін аударуда көбіне дыбыстық қайталау – транскрипция қолданылады: орыс тілінде Кулагер, ағылшын тілінде Kulager. Сондай-ақ Құлагер сөзінің аудармаларында конь, он, саврасый, Кул, золотой Кулас, бедолага, скакун, ал ағылшын тілінде he, horse, Kula horse т.б. сияқты лексика-грамматикалық алмастыру, жалпылау, нақтылау, тастап кету, қосып қою – түрлендіру әдістерін кездестіреміз. Поэма мазмұнында жылқының түсіне қатысты тікелей түсіндірме жоқ. Сонда да, түс құла және кер сыңарлары арқылы аударылып, Құлагер саврасый, буланый болып қалыптасқан [2]. Ағылшын тілінде Құлагер атауы түс ретінде қарастырылмаған, тек кер сөзі сипаттау әдісі арқылы жеткізілген: This fabulous sorrel horse, Copper brown, shining reddish gold [3, 56].

Лингвомәдени бірлік – «Құлагер» зоонимінің аудармаларын түпнұсқамен тікелей салыстырмалы талдау арқылы, аудармашылардың транскрипция, транслитерация, сипаттау, лексика-грамматикалық алмастыру т.б. түрлендіру әдістерін қолданғанын анықталады. Талдау нәтижесі көрсеткендей, берілген зоонимнің прецеденттілік ерекшелігі мен колоративті сипаттамалары екі тілдегі аудармаларда сәтті берілген. Тек «Құлагер» зоонимі төңірегінде микродеңгейлі талдау жасалғанына қарамастан, «Құлагер» поэманың орысша аудармасы поэтикалық еркін, ал ағылшын аудармасы автор интенциясына сай релевантты аударма деген тұжырымға келдік.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

1. Жансүгіров І. Құлагер / І. Жансүгіров — «Public Domain», 2017. – 66 бет

2. Антология казахской поэзии. М., Государственное издательство художественной литературы. 1958. – 863 с
3. Jansugurov Iias. Kulager. Translated by Belinda Cooke. – Almaty, – 2018, – 160 pages

КОНТРАСТИВНЫЙ АНАЛИЗ ПЕРЕВОДОВ ИСТОРИЧЕСКОЙ ТРИЛОГИИ И. ЕСЕНБЕРЛИНА «КОЧЕВНИКИ» НА РУССКИЙ, АНГЛИЙСКИЙ И ТУРЕЦКИЙ ЯЗЫКИ

Бауржанұлы Е.,
Научный руководитель: д.ф.н, профессор Ашимханова С.А.
Казахский национальный университет имени аль-Фараби
e-mail: yerkebulanbaurzhan@gmail.com

Историческая трилогия-хроника И. Есенберлина «Кочевники» является одной из самых значимых и колоссальных произведений казахской литературы XX века и сыграла важнейшую роль в становлении национального самосознания казахского народа. Несмотря на большое количество переводов на 30 разных языках, переводы данной трилогии еще не становились объектом крупнейших исследований в области переводоведения, в частности, ее современные переводы, изданные в 2010-х гг. Немногочисленные публикации казахстанских исследователей, затрагивающих тему перевода трилогии «Кочевники», рассматривали частные проблемы перевода в рамках отдельных языковых пар. Кроме того, подобный охват и временный диапазон переводов, публиковавшихся на протяжении более 40 лет, определили необходимость в системном исследовании переводов трилогии «Кочевники». Таким образом, актуальность настоящего исследования обусловлена вышеизложенными факторами.

Русскоязычный перевод «Кочевников», опубликованный в 1976 году в авторстве М. Симашко, был подвергнут критике со стороны казахстанских переводоведов и литературных деятелей за излишне своевольное обращение с исходным текстом, неточность и невнимательность при переводе национальных реалий и крылатых выражений, а также идеологические искажения в тексте перевода, отсутствующих в оригинальном произведении. Переводчик О. Чоракаев, выполнивший

32. Нургали О.Р., РОЛЬ КАЗАХСКОГО ЯЗЫКА ПОСЛЕ ПЕРЕХОДА НА ЛАТИНИЦУ В МИРОВОМ СООБЩЕСТВЕ, Садвакасова М.М.
33. Кобыров Д.Д., ЛАТЫН ӘЛПБИЕНЕ КӨШУ – ҚАЗАҚ ТІЛІНІҢ БОЛАШАҒЫ, Садвакасова М.М.
34. Қожаев Б.Ж., ТІЛ ЖӘНЕ ОНЫҢ МӘДЕНИЕТАРАЛЫҚ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСТАҒЫ РӨЛІ, Садвакасова М.М.
35. Жумадилов А.Т., ҚАЗАҚ ТІЛІ – РУХАНИ ҚАЗЫНА, Садвакасова М.М.
36. Ертаев М.Е., ПОЧЕМУ КАЗАХСКИЙ ЯЗЫК ТЕРЯЕТ СВОЮ ЗНАЧИМОСТЬ В ОБЩЕСТВЕ, Садвакасова М.М.
37. Исмаилов И.А., АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЯЗЫКОВОГО ПРОСТРАНСТВА ГЛАЗАМИ КУРСАНТОВ, Губашева А.С., магистр пед. наук
38. Кобыров Д. Д., ЛАТЫН ӘЛПБИЕНЕ КӨШУ – ҚАЗАҚ ТІЛІНІҢ БОЛАШАҒЫ, Садвакасова М.М.

IX-СЕКЦИЯ
ЖАС ҒАЛЫМДАР
МОЛОДЫЕ УЧЕНЫЕ
YOUNG SCIENTISTS

1. Зейноллақызы М., КӨРКЕМ ӘДЕБИЕТТІ ОҚУ НЕЙРОБИОЛОГИЯСЫ, Темірболат А.Б.
2. Мұхаметқали А.А., БАҚЫТЖАН MOMЫШҰЛЫНЫҢ ПРОЗАСЫНДАҒЫ АЛЛЮЗИЯНЫҢ КӨРІНІСІ, Болатова Г.Ж.
3. Қалыбаева Ж., АХМЕТ БАЙТҰРСЫНҰЛЫ ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫНЫҢ ӨЗЕКТІЛІГІ, Имаханбет Р.С.
4. Садық Н.Е., ОСОБЕННОСТИ ПРОДВИЖЕНИЯ ПОСТМОДЕРНИСТСКИХ ПРОИЗВЕДЕНИЙ НА ПРИМЕРЕ РОМАНА В. ПЕЛЕВИНА «ТРАНСГУМАНИЗМ», Мекебаева Л.А.
5. Ахмедова Д.А., НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ ТВОРЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ В СОВРЕМЕННОЙ ПУБЛИЦИСТИКЕ И ЛИТЕРАТУРЕ, Калкабаева С.
6. Мурзатаева А.Т., НАСРЕДДИН РАБҒУЗИДІН «ҚИССАС-ҰЛ ӘНБИЯ» ШЫҒАРМАСЫНЫҢ КӨРКЕМДІК ЕРЕКШЕЛІГІ, Мәтбек Н.Қ.

84. Тәжібай Г.Н., ФОРУМ ИНТЕРНЕТ-ДИСКУРСЫҢ СӨЙЛЕУ ЖАНРЫ, Кенжеқанова Қ.К.
85. Чэнь Цзин, ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕВОДА ЭЛЛИПТИЧЕСКИХ КОНСТРУКЦИЙ В АНГЛИЙСКОЙ ДРАМАТУРГИИ, Куратова О.А., к.п.н., доцент
86. Ван Жуюе, МЕТОДЫ ПЕРЕДАЧИ ЗНАЧЕНИЯ РЕАЛИЙ В РАССКАЗАХ М. АУЭЗОВА В РУССКИХ, АНГЛИЙСКИХ ПЕРЕВОДАХ, Тараков А. С., д.ф.н., профессор
87. Temirgaliyeva G. Y., THE PROCESS OF LANGUAGE DEVELOPMENT OF THE TRILINGUAL CHILD IN CONDITIONS OF SIMULTANEOUS MASTERING OF KAZAKH, RUSSIAN AND ENGLISH LANGUAGES, Kuratova O.A., Candidate of pedagogical sciences
88. Nyssananbetova A.P., THEORETICAL BASES OF APPLICATION OF MODERN METHODOLOGICAL TECHNOLOGIES IN TEACHING A FOREIGN LANGUAGE, Bekkozhanova G.K.
89. Просяной И.О., СИНХРОННЫЙ ПЕРЕВОД ДЕЛОВЫХ ПЕРЕГОВОРОВ В ЯЗЫКОВОЙ ПАРЕ “НЕМЕЦКИЙ ЯЗЫК - РУССКИЙ ЯЗЫК” И ЕГО ОСОБЕННОСТИ, Куратовой О.А., к.п.н.
90. Айтбаева К.Б., ІЛІЯС ЖАНСҮГІРОВТІҢ «ҚҰЛАГЕР» ПОЭМАСЫНДАҒЫ «ҚҰЛАГЕР» ЗООНИМІН АУДАРУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ, Тараков А.С.
91. Бауржанұлы Е., КОНТРАСТИВНЫЙ АНАЛИЗ ПЕРЕВОДОВ ИСТОРИЧЕСКОЙ ТРИЛОГИИ И. ЕСЕНБЕРЛИНА «КОЧЕВНИКИ» НА РУССКИЙ, АНГЛИЙСКИЙ И ТУРЕЦКИЙ ЯЗЫКИ, Ашимханова С.А., д.ф.н, профессор
92. Morugova Y.A., STRUCTURAL PECULIARITIES OF THE FORMATION OF MULTICOMPONENT ENGLISH MILITARY TERMS, Zhararova A.Zh., Ph.D., Associate Professor
93. Аушенова А.С., СЕМАНТИКА ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ, Аймагамбетовой М.М.
94. Nurkhanov Zh.N., FEATURES OF THE ADVERTISING TEXT, Seidenova S.D.
95. Абдикарова Р.Р., ИСПОЛЬЗОВАНИЕ CLIL В ПОЛИКУЛЬТУРНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ, Досанова А.М., PhD, и.о. доцента